

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

DOI: 10.25140/2410-9576-2022-2(25)-77-88

УДК: 338.432:639.3/.6(477)

JEL Classification: B21; D20; D23

Андрущенко Андрій

аспірант кафедри глобальної економіки
Національного університету біоресурсів
і природокористування України (Київ, Україна)

E-mail: globeco@nubip.edu.ua**ЕВОЛЮЦІЙНІ ІМПЕРАТИВИ ФОРМУВАННЯ І ТЕНДЕНЦІЙ
РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОЇ
АКВАКУЛЬТУРИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ
ТА ПРОДОВОЛЬЧИХ ВИКЛИКІВ**

Анотація. У статті розкрито вплив новітніх тенденцій на розвиток економіки конкурентоспроможної аквакультури. З'ясовано, що в умовах навіть надзвичайних продовольчих викликів аквакультура може ще більше покращувати свої екологічні показники й тим самим сприяти досягненню цілей Європейської Зеленої угоди та пов'язаних із нею стратегій, зокрема і стратегії «Від ферми до виделки». Обґрунтовано, що аквакультура відіграє особливу роль у сприянні переходу до сталих продовольчих систем, а також сприяє розвитку біоекономіки та циркулярної економіки саме через використання відновлюваних водних ресурсів, а також зменшенню забруднення. Надано наукові пропозиції до розроблення проєкту «Концепції відновлення аквакультури» та впровадити у практичну діяльність в Україні.

Ключові слова: аквакультура; конкурентоспроможність; інновації; циркулярна економіка; рибне господарство; галузь; розвиток; інвестиції; євроінтеграція; виклики.
Бібл.: 9.

Постановка проблеми. Нові тенденції розвитку конкурентоспроможної аквакультури концентрують багато ідей, які можуть бути використані для досягнення кращих результатів у галузі вирощування водних організмів. Серед них є використання інноваційних технологій, розробка нових методів вирощування риби та моллюсків, вдосконалення системи управління та контролю якості продукції. Ці зміни стануть важливим кроком на шляху до розвитку стабільного та ефективного ринку аквакультури. Для досягнення успіху у сфері аквакультури необхідно забезпечити належний рівень знань і навичок у фахівців, а також підтримку інноваційних проєктів та інвестицій у розвиток галузі. Важливо також розвивати співпрацю між різними суб'єктами господарювання та налагоджувати діалог між державними органами та представниками бізнесу. Одним із ключових напрямів розвитку аквакультури є забезпечення сталого вирощування водних організмів, яке

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

дозволить зменшити вплив на довкілля та забезпечити продовольчу безпеку. Також важливим є розвиток експортного потенціалу галузі, що дозволить збільшити доходи вітчизняних виробників, зростанню їх конкурентоспроможності, сприятиме розвитку національної економіки.

У цьому контексті важливо забезпечити належну підтримку та розвиток аквакультурного сектору в Україні, що дозволить досягти стабільного розвитку галузі та покращення якості продукції. Новітні технології, ефективні методи вирощування та діалог між різними групами зацікавлених сторін – ключові фактори, які забезпечать успіх у розвитку конкурентоспроможної аквакультури в Україні. Тому й надалі необхідно проводити дослідження, продовжувати збирати дані, аналізувати їх.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Базовим питанням розвитку аграрного сектору економіки загалом приділено питання вітчизняними та зарубіжними вченими, зокрема В. Маргасова [6], Н. Коробова [5]. Дослідження тенденцій управління та регулювання в аквакультурі ретельно вивчалась Н. Вдовенко [3; 7], а також детальний аналіз економічних показників сектору аквакультури ЄС постійно проводиться представниками Наукового, Технічного та Економічного комітету з рибного господарства [8]. Водночас зауважимо, що нині на порядок денний виходять проблемні аспекти запровадження і адаптації концептуальних положень Європейської Зеленої угоди та пов'язаних із нею стратегій, зокрема і стратегії «Від ферми до виделки», розробки проекту «Концепції відновлення аквакультури».

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Наші попередні дослідження підтвердили, щоб досягти сталого розвитку, потрібно вирішити низку складних проблем та використати конкурентні переваги в галузі. Зокрема, сектор аквакультури, як і інші сектори економіки ЄС, бере участь у зеленому переході, встановленому Європейською Зеленою угодою. І ми маємо зауважити, що аквакультура відіграє особливу роль у сприянні переходу до сталих продовольчих систем, інновацій, а також сприяє розвитку біоекономіки та циркулярної економіки саме через використання відновлюваних водних ресурсів, повернення у зворотному напрямі тенденції зменшення біорізноманіття, а також зменшенню забруднення. Крім того, рухаючись далі в напрямі конкурентної сталості важливо пропонувати сектору значні економічні можливості, особливо з урахуванням того, що зростає увага громадськості до екологічного сліду продуктів на ринку, який

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

може з'явитись у процесі виробництва та здоров'я тварин. Для цього необхідно перейняти досвід, розробити проект «Концепції відновлення аквакультури» та впровадити у практичну діяльність в Україні.

Мета статті. Науково обґрунтувати шляхи розвитку економіки конкурентоспроможної аквакультури в умовах продовольчих викликів.

Виклад основного матеріалу. Аквакультура створює робочі місця та можливості економічного розвитку в прибережних та сільських громадах у різних європейських країнах. Цей сектор може також допомогти у: декарбонізації економіки, боротьбі зі змінами клімату та пом'якшенні наслідків цього явища, зменшенні забруднення, сприянні ліпшому збереженню екосистем (відповідно до цілей Стратегії біорізноманіття та амбіцій у частині Нульового забруднення токсичними для довкілля речовинами) та стати частиною більш циркулярного управління ресурсами.

Стратегічний, а також тривалий підхід до сталого зростання аквакультури Європейського Союзу нині є більш релевантним, ніж будь-коли. Цей підхід має також встановити шлях до відновлення сектору аквакультури ЄС після наслідків кризи COVID-19, в умовах воєнного стану в Україні та забезпечити більш тривалу сталість і опірність конкурентоспроможної аквакультури [1].

Регламент щодо спільної рибної політики спонукає до скоординованого підходу ЄС для забезпечення підтримки зростання сектору аквакультури з одночасним забезпеченням економічної, екологічної та соціальної сталості [2]. Незважаючи на прогрес, досягнутий завдяки використанню «Відкритого методу координації», встановленого даним Регламентом, а також фінансуванню ЄС, сектор аквакультури досі залишається віддаленим від досягнення реалізації повного потенціалу в термінах зростання та відповідно потребам попиту на більш сталі морепродукти, що зростає [2]. ЄС імпортує більше як 70 % тих обсягів морепродуктів, що споживаються [8].

Продукція аквакультури, включно з імпортом становить 25 % споживання морепродуктів у ЄС, тоді як продукти аквакультури в ЄС становлять менше ніж 10 % споживання ЄС. На аквакультуру припадає менше за 2 % світового виробництва продукції аквакультури. Аквакультура ЄС лишається високо сконцентрованою як у вимірі держав-членів ЄС, так і об'єктів аквакультури, тобто існує значний потенціал для урізноманітнення/диверсифікації. Аквакультура у ЄС, у порівнянні

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

з аквакультурою інших країн, є предметом одного з найбільш обмежуваних регулювань у частині якості, здоров'я та довкілля. Але навіть за таких умов, аквакультура може ще більше покращувати свої екологічні показники і тим самим сприяти досягненню цілей Європейської Зеленої угоди та пов'язаних із нею стратегій, зокрема і стратегії «Від ферми до виделки» [1]. Стратегія «Від ферми до виделки» наочно демонструє потенційні можливості культивованих морепродуктів як незамінного джерела протеїнів для здорового харчування та як важливу складову компоненту кормів для тварин із низьким вуглецевим слідом. Ця стратегія надає цілісний підхід до сталої продовольчої системи, де аквакультура відіграє ключову роль у забезпеченні якісними та здоровими харчовими продуктами. Крім того, Стратегія «Від ферми до виделки» містить низку важливих цілей, що стосуються аквакультури. Зокрема, її завдання включає зменшення використання антимікробних препаратів у виробництві та значне збільшення органічної аквакультури. Це сприятиме розвитку сталої та екологічно чистої продовольчої системи, що буде сприяти збереженню здоров'я та довкілля загалом. Таким чином, застосування Стратегії «Від ферми до виделки» є необхідним у забезпеченні сталого розвитку продовольчої системи, де аквакультура відіграє ключову роль у забезпеченні здоров'я та довкілля. Застосування цієї стратегії допоможе забезпечити більш ефективне використання природних ресурсів і зменшення відходів, що також є важливим елементом сталого розвитку. Зокрема, культивовані морепродукти мають високу продуктивність та можуть бути вирощені в невеликих просторах, що дозволяє зменшити використання земельних ресурсів і збільшити продуктивність з одиниці площі.

Крім того, зменшення використання антимікробних препаратів і збільшення органічної аквакультури допоможе зменшити негативний вплив на довкілля та здоров'я людей. Це особливо важливо в контексті зростаючих проблем зі здоров'ям і довкіллям, які мають глобальний характер. Так, застосування стратегії «Від ферми до виделки» є важливим елементом сталого розвитку, що дозволяє забезпечити ефективне використання ресурсів, зменшення відходів і забезпечення здорового харчування для людей і тварин. Такий підхід є ключовим у формуванні стійкої та екологічно чистої продовольчої системи, яка забезпечує здоров'я та довкілля загалом.

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Європейська зелена угода є новою стратегією росту та має за мету стимулювання економіки аквакультури і створення нових робочих місць, що сприяє прискоренню зеленого переходу в економічно ефективний спосіб. Зокрема, важливо сприяти розбудові конкурентоспроможного сектору аквакультури, який є і конкурентним, а також опірним; забезпечує постачання поживної та здорової їжі; зменшує залежність ЄС від імпорту морепродуктів; створює економічні можливості та робочі місця; стає глобальним еталоном щодо сталості. Це надає можливість споживачам робити більш поінформований вибір сталої якісної і безпечної продукції аквакультури та забезпечуватиме однакові правила гри для аквакультури, що продаються на ринку. Ці заходи також мають допомогти у використанні багатьох інструментів, фондів, доступних для розвитку конкурентоспроможної аквакультури, а також підтримці впровадження застосовного законодавства ЄС. Досягнення цього бачення спонукатиме до вирішення різних викликів і використання можливостей конкурентоспроможного сектору аквакультури для досягнення взаємопов'язаних цілей: розбудова опірності та конкурентоспроможності, участь у «зеленому переході», забезпечення соціального прийняття та інформування споживачів і збільшення знань та інновацій.

Відповідно до Стратегії Від ферми до виделки, також у перспективі буде визначено чітко цілеспрямовану підтримку водорослівництва, оскільки водорості повинні стати важливим джерелом альтернативного білка для сталої продовольчої системи та глобальної продовольчої безпеки [1].

Існує дві ключові умови, що уможливають зростання сектору аквакультури як опірної й конкурентної: доступ до простору та води, регуляторні та адміністративні рамки, які мають бути прозорими та ефективними. Незважаючи на прогрес окремих держав-членів ЄС після ухвалення стратегічних настанов [2], у цих сферах потрібні подальші зусилля. Що стосується опірності, то для сектору аквакультури два питання становлять особливий виклик: управління ризиками, пов'язаними з питаннями здоров'я тварин та людини (особливо, але не виключно, пов'язані з малакокультурою) та вплив змін клімату. Що стосується прісноводної аквакультури, то виклики в термінах прибутковості становлять хижаків та посухи. Посухи можуть заподіювати шкоду життєздатності рибницьких господарств, які, на відміну від сільськогосподарських, не завжди отримують компенсації за такі події.

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Унаслідок змін клімату вода стає дефіцитом. Також зростає конкуренція за простір і доступ до води серед видів економічної діяльності включно з аквакультурою. Тому особливо важливим є скоординоване просторове планування із залученням відповідних зацікавлених сторін від самого початку процесу. Це просторове планування має забезпечити виділення простору та води різним видам діяльності за умови збереження екосистем. У ЄС уже досягли певного прогресу в інтеграції рибницької діяльності у своє морське просторове планування відповідно до положень Директиви з морського просторового планування [9]. Хоча багато планів для аквакультури були розроблені, на жаль, більшість з них не вдалося втілити у життя, і їх вплив на галузь залишається нез'ясованим. Крім того, щоб забезпечити успіх аквакультури, необхідний подальший розвиток інших аспектів, таких як просторове планування, доступ до водних ресурсів. Важливо спільно працювати над цими викликами, щоб підтримати стійкий розвиток аквакультури та забезпечити стабільне майбутнє для цієї важливої галузі.

Скоординоване просторове планування має охоплювати не лише морську аквакультуру із солонуватими водами включно, але й прісноводну та суходільну аквакультуру (рециркуляційні аквакультурні системи). Слід також передбачати розвиток аквакультури віддалік від берегів, де це дозволяють природні умови. Соціальну вагу має бути повернуто до розвитку аквакультури з низькими екологічними наслідками, такі як поєднання певних типів культивування для подальшого зменшення викидів поживних речовин та органічних відходів у довкілля та інтеграцію прийнятних видів рибницької діяльності, особливо тих, що пропонують екосистемні послуги у захищені райони. Просторове планування має завжди забезпечувати впровадження відповідного законодавства ЄС та робити доступними спеціальні райони для органічної аквакультури та малакокультури. Планування має також враховувати адаптацію аквакультури до змін клімату, а також потенціал певних типів аквакультури до пом'якшення впливу змін клімату, поглинання вуглецю або збереження екосистем, які надають захист від екстремальних погодних умов.

Просторове планування має ґрунтуватись на визначенні районів, прийнятних для аквакультури, через процес залученої координації між різними відповідними органами влади на різних рівнях. Цей процес має розпочинатись з мапування існуючих і потенційних для ведення

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

аквакультури районів у такий спосіб, що відповідає існуючому екологічному плануванню (включно з Планами управління річковими басейнами). Таке нанесення на мапу включає процес визначення потенціалу для відновлення занедбаних рибницьких потужностей або конвертації існуючих промислових потужностей у рибницькі потужності. Воно також повинно прагнути сприяти взаємодії між різними видами діяльності та різним використанням простору, таким як сприяння розвитку аквакультури у поєднанні з розвитком установок із вітрової енергетики віддалік від берегів.

Визначення районів, прийнятних для аквакультури, має здійснюватися виключно за чіткими, зрозумілими і прозорими критеріями та інструментами для визначення нових районів. Такі інструменти включають: оцінку впливу на екосистему через стратегічну оцінку впливу; встановлення вимог до якості води (особливо для культивування молюсків); оцінку потенційної синергії та конфліктів з іншими видами діяльності; визначення екологічної спроможності, місткості екосистеми; та визначення необхідної відстані місця розташування рибницького господарства від джерел забруднення. Призначення зони аквакультури має супроводжуватися встановленням відповідного механізму: моніторингу та збирання даних щодо впливу на довкілля рибницької діяльності та моніторингу якості води, особливо в районах, які використовуються для малакокультури.

Ситуація, у якій опинилась галузь аквакультури унаслідок спалаху COVID-19, продемонструвала цінність організацій виробників у частині спільних дій, особливо важливих для малих виробників. Вони забезпечують більшу переговорну силу під час роботи з переробниками та представниками ритейлу. Вони також роблять можливим спільне використання ресурсів та отримання вигід від спільних послуг, зокрема дорадництва, рекламних кампаній, що в іншому випадку було б занадто витратним для індивідуального виробника. Крім того, організації виробників сприяють колективному менеджменту та саморегуляторним ініціативам між виробниками. І якщо організації виробників можуть допомогти виробникам організуватись, то міжгалузеві організації дозволяють поліпшувати інтеграцію виробників за всім ланцюгом створення вартості, що важливо взяти до уваги при формуванні організації виробників в Україні.

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Враховуючи, що розвиток сучасної української аквакультури знає стагнації, через те, що не відбулись процеси структурної перебудови управління галуззю, наукова та державна підтримка відсутня, є необхідність запровадити заходи, які б симулювали запровадження українськими рибоводами новітніх біотехнологій, сталих практик ведення рибного господарства. Крім того, необхідна дорожня карта запровадження в аквакультуру ланцюжків доданої вартості, вихід української риби на світові ринки, запровадження маркетингової політики та розробки проєкту «Концепції відновлення аквакультури». Основними проблемами, які генерують чисельні проблеми вітчизняної аквакультури:

1. Основні виробничі активи (передусім рибогосподарські технологічні водойми) не належать суб'єкту аквакультури. Під час приватизації підприємств рибного господарства відбувся штучний розділ єдиного виробничого комплексу – рибницького ставка на землю, воду та гідротехнічні споруди. У результаті таких маніпуляцій рибницькі ставки залишилися в державній власності, а інші об'єкти виробничої інфраструктури – були викуплені суб'єктами аквакультури. Інвестиційна привабливість аквакультурних господарств у такому вигляді дорівнює нулю. Проблема комплексна й не може бути вирішена в короткостроковій перспективі, але потребує державної регуляції саме в розрізі отримання суб'єктом аквакультури у власність комплексу в складі: земельна ділянка та розташовані на ній гідротехнічні споруди, інші споруди (пристрої), будівлі, устаткування, інвентар тощо.

2. «Тінізація» аквакультури. Складні та коштовні процедури оформлення водойм, землі та гідроспоруд, корупційна складова процесів, надмірне податкове навантаження змушують суб'єктів аквакультури ховатися в «тінь». Особливо це стосується малого та мікробізнесу. Проблема комплексна і не може бути вирішена лише в межах законодавчого регулювання.

3. Відсутність державної підтримки. Суб'єкти аквакультури є сільськогосподарськими товаровиробниками, але мають свої особливості. Проте державна підтримка сектору рівна нулю, на відміну від інших напрямів агрокультури. І тваринництво, і виробництво зернових, олійних, ягідних культури отримують гарну дотацію і відповідно стимульовані. Надання дотацій аквакультурі заважає її «тінізація». Виробничий цикл продукції аквакультури 2-4 роки, а в деяких напрямках аквакультури і до 7-10 років, зокрема в осетрівництві, тоді як урожай

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

зернових, олійних, овочевих культур аграрії отримують щорічно і мають дотацію. Тому, крім електронних сервісів, що виводять аквакультуру з «тіні» і зменшують корупційні ризики необхідно запровадити також економічні механізми, зменшення навантаження та забезпечити рівні конкурентні умови, залучення інвестицій, розвиток електронних державних сервісів підтримки.

4. За досвідом європейських країн, зокрема доречним є досвід країн Східної Європи: Польщі, Румунії, Чехії, Угорщини величезне значення для розвитку сектору аквакультури є консолідація учасників ринку аквакультури та створення дієвого представницького органу в органах влади.

Це стратегічні засади, які сьогодні формують сферу відносин українського рибництва, що потребують комплексного рішення.

Висновки і пропозиції. Таким чином, важливими інструментами в забезпеченні конкурентоспроможності аквакультури є організації виробників та ринкові організації, а також контроль та боротьба з шахрайством. І нарешті, сектор також можна зробити більш конкурентоспроможним шляхом подальшої диверсифікації продукції аквакультури та виробництвом продукції з доданою вартістю. Серед пропозицій щодо вирішення проблем є такі: а) забезпечити трансформацію переходу у власність суб'єктів аквакультури земельної ділянки в комплексі з майном: гідротехнічних споруд рибогосподарських технологічних водойм, виробничі будівлі та споруди, устаткування та інвентар; б) запровадити електронну систему управління галуззю е-Риба, запровадження системи простежуваності продукції аквакультури, запровадження системи декларування (ідентифікація) суб'єктів аквакультури, запровадження адміністративної відповідальності за ненадання статистичної звітності; в) запровадити комплексний механізм державної підтримки, у тому числі дотацій на продукцію аквакультуру, створити умови для виведення української риби та продукції з неї на світові ринки, стимулювати розвиток ланцюжків з доданою вартістю; г) законодавче врегулювати діяльність асоціації виробників аквакультури, надання повноважень, встановлення прав та обов'язків членів асоціації.

Список використаних джерел

1. Стратегічні настанови для більш сталої та конкурентної аквакультури ЄС на період 2021–2030 рр. Повідомлення від Єврокомісії Європейському парламенту, раді та економічному та соціальному комітетові та комітетові регіонів. – Брюссель, 2021.

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

---

2. Про Спільну рибну політику. Регламент ЄС від 11.12.2013 № 1380/2013 Європейського Парламенту та ради із змінами до Регламентів ЄС № 1954/2003 та ЄС № 1224/2009 та скасування Регламентів Ради № 2371/2002 та (ЄС) № 639/2004 та Рішення ради 2004/585/ЄС // *Офіційний вісник Європейського Співтовариства*. – L354/22.

3. Vdovenko N. M. Mechanisms of regulatory policy application in agriculture / N. M. Vdovenko // *Economic Annals-XXI*. 2015. № 5–6. С. 53–56.

4. Вдовенко Н. М. Методологізація галузевого державного управління на шляху адаптації економіки до умов та вимог Європейського Союзу / Н. М. Вдовенко // *ScienceRise*. – 2015. – № 5/3 (10). – С. 39–44.

5. Vdovenko, N.M., Korobova, N.M. Methods of state regulation of agricultural sector in terms of the orientation of the economy to safety and quality standards / N. M. Vdovenko // *Wspolraca Europejska*. – 2015. – № 3(3), Vol. 3. – С. 68–80.

6. Маргасова В. Стратегія державної підтримки інноваційних технологій розвитку агропромислового комплексу в умовах інформаційної безпеки / В. Маргасова, О. Шевцова // *Науковий вісник Полісся*. – 2022. – № 1 (24). – С. 23–37.

7. Вдовенко Н. М. Глобальні пріоритети сталого виробництва сільськогосподарської продукції / Н. М. Вдовенко // *Innovative solutions in modern science*. – 2016. – № 4 (4). – С. 3–17.

8. Детальний аналіз економічних показників сектору аквакультури ЄС. Науковий, Технічний та Економічний комітет з рибного господарства (STECF) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://stecf.jrc.ec.europa.eu/reports/economic>.

9. Directive 2014/89/EU із створення схеми з морського просторового планування.

References

1. Strategic guidelines for a more sustainable and competitive EU aquaculture for the period 2021–2030. Communication from the European Commission to the European Parliament, the Council and the Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. (12.05.2021).

2. Pro Spilnu rybnu polityku. Rehlament YES vid 11.12.2013 № 1380/2013 Yevropeyskoho Parlamentu ta rady iz zminamy do Rehlamentiv EU № 1954/2003 ta EU № 1224/2009 ta skasuvannya Rehlamentiv Rady № 2371/2002 ta (EU) № 639/2004 ta Rishennya rady 2004/585/YES [About the Common Fisheries Policy. EU Regulation No. 1380/2013 of the European Parliament and the Council dated 11.12.2013 amending EU Regulations No. 1954/2003 and EU No. 1224/2009 and repealing Council Regulations No. 2371/2002 and (EC) No. 639/2004 and Council Decision 2004/ 585/EU]. *Ofitsiynyy visnyk Yevropeyskoho Spivtovarystva*, L354/22.

3. Vdovenko, N.M. (2015). Mechanisms of regulatory policy application in agriculture. *Economic Annals-XXI*, 5–6, 53–56. <http://dx.doi.org/10.21003/ea>.

4. Vdovenko, N.M. (2015). Metodolohizatsiia haluzevoho derzhavnogo upravlinnia na shliakhu adaptatsii ekonomiky do umov ta vymoh Yevropeyskoho Soiuzu [Methodology of sectoral state administration on the path of adapting the economy to the conditions and requirements of the European Union]. *ScienceRise*, 5/3 (10), 39–44.

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

---

5. Vdovenko, N.M., & Korobova, N.M. (2015). Methods of state regulation of agricultural sector in terms of the orientation of the economy to safety and quality standards. *Wspolraca Europejska*, 3(3), 68–80.

6. Margasova, V., & Shevtsova, O. (2022). Stratehiia derzhavnoi pidtrymky innovatsiinykh tekhnolohii ro-zvytku ahropromyslovoho kompleksu v umovakh informatsiinoi bezpeky [Strategy of state support of innovative technologies for the development of the agro-industrial complex in terms of information security]. *Polissya scientific bulletin – Naukovyi visnyk Polissia*, 1(24), 23–37.

7. Vdovenko, N.M. (2016). Hlobalni priorytety staloho vyrobnytstva silskohospodarskoi produktsii [Global priorities of sustainable production of agricultural products]. *Innovative solutions in modern science – Innovative solutions in modern science*, 4(4), 3–17.

8. Detalnyi analiz ekonomichnykh pokaznykiv sektoru akvakultury YES. Naukovyy, Tekhnichnyy ta Ekonomichnyy komitet z rybnoho hospodarstva (STECF) [Detailed analysis of economic indicators of the EU aquaculture sector. Scientific, Technical and Economic Committee on Fisheries (STECF)]. <https://stecf.jrc.ec.europa.eu/reports/economic>.

9. Directive 2014/89/EU iz stvorenniya skhemy z mors'koho prostorovoho planuvannya [Directive 2014/89/EU on the creation of a marine spatial planning scheme].

Отримано 15.09.2022

UDC 338.432:639.3/.6(477)

JEL Classification: B21; D20; D23

Andrii Andrushchenko

PhD Student of the Department of Global Economics
National University of life and environmental sciences of Ukraine (Kyiv, Ukraine)

E-mail: globeco@nubip.edu.ua

**EVOLUTIONARY IMPERATIVES OF THE FORMATION
AND DEVELOPMENT TRENDS OF A COMPETITIVE
AQUACULTURE ECONOMY IN THE CONDITIONS OF EUROPEAN
INTEGRATION AND FOOD CHALLENGES**

Abstract. *The article examines the influence of the latest trends on the development of the economy of competitive aquaculture. It has been found that even in the face of extreme food challenges, aquaculture can further improve its environmental performance and thereby contribute to the achievement of the goals of the European Green Deal and related strategies, including the Farm to Fork strategy. It should be noted that aquaculture plays a special role in promoting the transition to sustainable food systems, and also contributes to the development of the bioeconomy and the circular economy precisely through the use of renewable water resources, the return in the opposite direction of the trend of decreasing biodiversity, as well as the reduction of pollution. In addition, moving further in the direction of “competitive sustainability” is important to offer the sector significant economic opportunities, especially*

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

---

given that there is increasing public attention to the ecological footprint of products on the market, which may appear in the production process and animal health. According to the Farm to Fork Strategy, targeted support for seaweed farming is also in the future, as algae should become an important source of alternative protein for a sustainable food system and global food security. Two key conditions enabling the growth of a resilient and competitive aquaculture sector are identified: access to space and water, regulatory and administrative frameworks that must be transparent and efficient. Among the proposals for solving the problems are the following: a) to ensure the transformation of the land plot in a complex with property into the ownership of aquaculture subjects: hydrotechnical structures of fishing technological ponds, production buildings and structures, equipment and inventory; b) introduce an electronic management system for the e-Fish industry, introduce a traceability system for aquaculture products, introduce a system for declaration (identification) of aquaculture subjects, introduce administrative responsibility for failure to provide statistical reporting; c) introduce a complex mechanism of state support, including subsidies for aquaculture products, create conditions for bringing Ukrainian fish and products from it to world markets, stimulate the development of value-added chains; d) legislatively regulate the activity of the association of aquaculture producers, grant of powers, establishment of rights and obligations of the members of the association. Scientific proposals for the development of the "Aquaculture Restoration Concepts" project and its implementation in practical activities in Ukraine have been provided.

Keywords: aquaculture, competitiveness, innovation, circular economy, fishery, industry, development, investment, European integration, challenges.

References: 9.

Бібліографічний опис для цитування:

Андрущенко А. Еволюційні імперативи формування і тенденцій розвитку економіки конкурентоспроможної аквакультури в умовах євроінтеграції та продовольчих викликів. *Науковий вісник Полісся*. 2022. № 2(25). С. 77-88.